

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobkyně: **D. P.**, zastoupená JUDr. Irenou Strakovou, advokátkou se sídlem Karlovo náměstí 287/18, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 15. 3. 2019, č. j. 4 Az 42/2018 - 40,

t a k t o :

- I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 3. 2019, č. j. 4 Az 42/2018 - 40, **se ruší.**
- II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 27. 6. 2018, č. j. OAM-4/ZA-ZA11-VL16-2018, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku 15 742 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám její právní zástupkyně JUDr. Ireny Strakové, advokátky.

Odůvodnění:

I.

Průběh dosavadního řízení

[1] Rozhodnutím žalovaného ze dne 27. 6. 2018, č. j. OAM-4/ZA-ZA11-VL16-2018, nebyla žalobkyni udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a ani § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Proti rozhodnutí žalovaného podala žalobkyně žalobu u Městského soudu v Praze, který ji rozsudkem ze dne 15. 3. 2019, č. j. 4 Az 42/2018 - 40, zamítl.

[3] Ze správního spisu městský soud konstatoval, že žalobkyně poskytla dne 12. 1. 2018 údaje k žádosti o udělení mezinárodní ochrany v ČR. Uvedla, že je ukrajinské národnosti, náboženským vyznáním křesťanka, ovládá ruský a ukrajinský jazyk, nikdy nebyla politicky aktivní ani členkou žádné strany nebo organizace; je svobodná a bezdětná. Ve vlasti naposledy bydlela v Záporožské oblasti. Do ČR přijela dne 3. 11. 2017, a to autobusem přes Polsko na základě českého pracovního víza; předtím měla od února do konce července roku 2017 polské pracovní vízum a pobývala v Krakově. O udělení mezinárodní ochrany dosud nežádala. Její zdravotní stav je dobrý a bez omezení. O mezinárodní ochranu žádá, protože vrátí-li se domů, je už asi trestně stíhána a i přítel je trestně stíhán; je v ČR žadatelem o udělení mezinárodní ochrany, začali spolu žít roku 2012. Roku 2016 před odjezdem do Polska byla pozvána na prokuraturu, předvolali ji, neboť někdo nahlásil, že podporovala „antimajdan“ a prezidenta Janukovyče; prokuratura chtěla, aby napsala vysvětlení. V něm uvedla, že v letech 2013 až 2016 na takové věci neměla čas ani peníze. Začali se vyptávat na jejího přítele, pracoval v záporožské továrně a za vlády Janukovyče nutili všechny zaměstnance ke vstupu do Strany regionů. Před příjezdem do ČR si ji pozvala Služba bezpečnosti Ukrajiny (pozn. NSS: ukrajinská civilní kontrarozvědka, dále jen „SBU“), bylo proti ní zahájeno trestní stíhání a podepsala listinu o neopuštění místa bydliště; SBU jí povolila vycestování za účelem návratu i s jejím druhem. Žalobkyně byla obviněna z organizování cesty většího množství lidí na antimajdan, též ji obvinili z agitace na internetu a narušování celistvosti Ukrajiny.

[4] Během pohovoru vedeného dne 12. 1. 2018 žalobkyně dále uvedla, že její přítel O. S. (ruská podoba jména: O. S.) byl vůdcem odborů v továrně R. A., předvolali jej na schůzi, organizací se zabýval bývalý primátor města, odboráři museli z donucení organizovat lidi na antimajdan, lidé to nemohli odmítnout, jinak by je propustili. To vysvětlila na prokuratuře. Dne 10. 8. 2018 ji zastavila SBU a požádala ji, aby jela s nimi, vyšetřovatel jí ukazoval screenshoty ze sociálních sítí, obviňovali ji z příklonu k Rusku, sebrali jí věci, zavedli ji do jiné místnosti a propustili až po 24 hodinách. Přišla tam žena, která jí přinesla osobní věci a dala jí podepsat list, že neopustí zemi a vůči zásahu SBU nemá výhrady. Během výslechu jí vyhrožovali až osmiletým trestem. Dne 7. 9. 2018 se na základě předvolání dostavila na SBU, řekli jí, že je proti ní zahájeno trestní řízení na základě screenshotů ze sociálních sítí a prohlášení tří osob, ukázali jí spisy lidí, kteří byli v Záporoží uvězněni za separatismus. Prý jí hrozí vězení, ale navrhli jí výměnu, měla přivést svého přítele z ČR. Podepsala jim dohodu o spolupráci a získala kontakt na člověka, jenž jí zařídil české pracovní vízum. Nějaká žena jí poradila, aby skutečně odjela, neboť na Ukrajině ji mohou uvěznit, Ukrajina chce najít viníky tehdejších událostí. Přijela do ČR, promluvila si s přítelem a začala pracovat. Na SBU jí původně řekli, aby přítele přesvědčila k návratu, prý jej čeká normální práce, nikdo ho nebude stíhat, potřebují jen údaje a seznamy lidí spojených s antimajdanem. Volala si s matkou, podle ní přišel někdo z SBU a ptal se, proč je žalobkyně nekontaktuje, matce vyhrožovali, že nebude-li žalobkyně dodržovat dohodu, najdou si ji. Svěřila se příteli, který jí poradil požádat v ČR o udělení mezinárodní ochrany. V prohlášení lidé uváděli, že žalobkyně jim dávala vlajky, oblečení, letáky a posílala je na antimajdan; podle žalobkyně to není pravda. Proti SBU se nelze reálně obhajovat. Od jejího přítele potřebují spisy osob spojených s odesíláním lidí na antimajdan, jsou zahájena trestní stíhání proti bývalému primátorovi Záporoží a jeho

pokračování

zástupci, chybí jim však důkazy. V případě návratu se obává osmiletého vězení. SBU jí řekla, že to pro ni bude horší, podvede-li je. Když se v srpnu 2018 poprvé dozvěděla, že je trestně stíhána, situaci nijak neřešila, řekli jí, aby se na nikoho neobracela. K matce přišla SBU v prosinci 2018 s tím, že nesplní-li žalobkyně podmínky, po návratu si ji najdou a splní, co slibovali. Jiné potíže v zemi původu neměla. Na příbuzné působí SBU psychicky, nikoliv fyzicky. Oficiální zahájení trestního stíhání nedostala. S příslušníkem SBU mluvila naposledy v říjnu 2018, řekl jí, že jim musí ihned oznámit, jakmile přijede s přítelem na Ukrajinu.

[5] Dne 6. 3. 2018 se žalobkyně za přítomnosti tlumočnice do ruského jazyka seznámila s podklady rozhodnutí. Sdělila, že během dvou týdnů očekává informaci od matky, jež se týká její situace ve vlasti, pak by ji doložila. Se lhůtou k doložení dokumentů v délce 21 dnů souhlasí, je dostačující. Nic k doplnění neměla, pouze sdělila, že jí matka telefonuje a prosí ji, aby se nevracela.

[6] Městský soud na základě uvedeného azylového příběhu konstatoval, že žalobkyně dle svého tvrzení v zemi původu čelila pronásledování ze strany SBU z politických důvodů. Jak však žalobkyně uvedla v azylovém řízení, nikdy nebyla politicky aktivní a není členkou žádné politické strany ani organizace. Domnělá podpora prezidenta Janukovyče též není podle městského soudu důvodem, proč by měla být žalobkyně pronásledována. Přestože správní spis obsahuje rozsáhlé podklady o poměrech v zemi a velmi podrobně uvádí řadu nedostatků, nevyplyvá z nich azylově relevantní pronásledování skutečných či domnělých stoupenců prezidenta Janukovyče. Ukrajinské státní orgány se navíc ani nedomnívají, že by žalobkyně byla představitelkou bývalého režimu či měla nějakou významnou funkci.

[7] Udělení azylu nemá být podle městského soudu ochranou před trestním stíháním z legitimních důvodů. Pronásledováním není, má-li být důvodem trestního stíhání žalobkyně domnělá či skutečná podpora separatismu, jelikož separatisté bezprostředně ohrožují svrchovanost Ukrajiny a stát má právo se těmto snahám bránit. Žalobkyni bylo sdělováno, že by mohla být pro podporu separatismu řádně stíhána, tedy měl by vůči ní být uplatněn zákonný postup, nikoliv svévole. Trestní stíhání příslušníků určité skupiny osob, jež je charakterizována svým aktivně nepřátelským postojem vůči svrchovanosti země, nelze považovat za pronásledování z politických důvodů. Ukrajinská centrální vláda je z hlediska mezinárodního práva považována za legitimní vládu země a charakter státu je v jádru demokratický, byť zprávy o zemi původu upozorňují na určité potíže, jež jsou z velké části (alespoň kauzálně) vyvolány právě činností separatistů.

[8] Pokud jde o podporu tzv. antimajdanu, nelze z hlediska § 12 zákona o azylu postupu ukrajinských státních orgánů podle městského soudu také nic vyčíst. Stoupenci tzv. antimajdanu měli úzké vazby na separatisty, příp. jimi i byli, o jejich trestním stíhání proto platí výše uvedené. Navíc ve zprávách o zemi původu obsažených ve správním spisu se naopak objevuje kritika ukrajinských státních orgánů, že nedostatečně vyšetřují a stíhají trestné činy, jež souvisí s majdanskými událostmi. Žalobkyně neměla být stíhána za antimajdanské politické přesvědčení, ale za konkrétní aktivity, což za pronásledování pro politické přesvědčení podle názoru městského soudu označit nelze.

[9] V nyní řešeném případě podala žádost o udělení mezinárodní ochrany žalobkyně, nikoliv její druh. Byla tudíž posuzována její situace. Z ničeho nevyplývá, že by žalobkyně měla být pronásledována kvůli politickému přesvědčení svého přítele. Z kontextu jejích tvrzení též vyplývá snaha stíhat spíše bývalého primátora města Záporoží a jeho zástupce, po příteli žalobkyně chtěla SBU především důkazy. Žalobkyně rovněž měla souhlasit se spoluprací s SBU, přičemž zahájení trestního stíhání jí oficiálně sděleno nebylo.

[10] Městský soud měl dále za to, že žalobkyně se v případě obav z SBU měla především pokusit o nalezení vnitrostátní ochrany, což neučinila a přes tvrzené obavy orgány policie, prokuratury, veřejného ochránce práv ani jiné státní struktury nekontaktovala. Přitom hledání vnitrostátní ochrany na Ukrajině by nebylo zjevně marné. Přes všechna negativa zůstává Ukrajina demokratickým státem, jenž svým občanům poskytuje vnitrostátní ochranu, po žalobkyni proto bylo legitimní očekávat, aby se před podáním žádosti o udělení mezinárodní ochrany o nalezení pomoci u ukrajinských státních orgánů alespoň pokusila. Udělení mezinárodní ochrany představuje subsidiární institut zakotvený pro případy, kdy selže i vnitrostátní ochrana. Žalobkyně si stěžovala na SBU, podávat vysvětlení byla ale i na prokuratuře; z její strany jí však trestním stíháním vyhrožováno nebylo. Žalobkyně se vzhledem k okolnostem měla s žádostí o pomoc obrátit minimálně na ukrajinskou prokuraturu. Tvrzení, že snahou domáhat se vnitrostátní ochrany by došlo ke značnému zhoršení jejího postavení a ke znemožnění vycestování ze země, považoval městský soud za spekulativní a ničím nepodložené.

[11] Žalovaný v žalobou napadeném rozhodnutí podle městského soudu řádně posoudil obavy žalobkyně z pronásledování z politických důvodů. Žalobkyně byla ohledně uplatňování politických práv značně pasivní, její druh se může mezinárodní ochrany domáhat v jiném řízení a trestní stíhání v souvislosti s majdanskými událostmi nelze označit za nelegitimní, zvláště když jsou ukrajinské státní orgány k vyšetřování událostí pobízeny i lidskoprávními organizacemi a Úřadem Vysokého komisaře OSN pro lidská práva. Nad rámec obav z bezpečnostních složek vypořádal žalovaný i možnou obavu ze strany těch soukromých osob, jež vypovídaly proti žalobkyni, takový postup rozhodně nelze označit za účelové překrucování faktů, nýbrž za snahu vypořádat všechny důvody s maximální pečlivostí.

[12] Pokud jde o humanitární azyl, městský soud zdůraznil, že správní uvážení zakotvené v § 14 zákona o azylu žalovaný provádí pouze tehdy, jsou-li pro něj splněny zákonné podmínky, tj. jedná-li se o případ hodný zvláštního zřetele. Přitom „případ hodný zvláštního zřetele“ sám o sobě představuje neurčitý právní pojem, jehož naplnění či nenaplnění podléhá plně soudnímu přezkumu. Žalovaný v azylovém řízení situaci žalobkyně neposoudil jako případ hodný zvláštního zřetele a tento závěr řádně odůvodnil na straně 9 žalobou napadeného rozhodnutí. Svou pozornost žalovaný směřoval zejm. na rodinnou, sociální a ekonomickou situaci žalobkyně, jakož i na její věk a zdravotní stav. Žalovaný si při zjišťování, zda je situace žalobkyně a její rodiny „případem hodným zvláštního zřetele“, počínal zcela kompatibilně s platnou právní úpravou, včetně všech formálních a procesních aspektů. Situace v zemi původu podle městského soudu pojem „případ hodný zvláštního zřetele“ nenaplnuje, neboť ze zpráv obsažených ve správním spisu nevyplývá, že by se Ukrajina nacházela ve stavu humanitární katastrofy. Žalobkyně je přitom zdráva a v produktivním věku. Žalobkyně neuvedla žádný důvod, který by nasvědčoval klasifikování jejích poměrů jako případu hodného zvláštního zřetele, tj.

pokračování

případu svou intenzitou obdobného zvlášť těžké nemoci či humanitární katastrofě v zemi původu. Existence profesních, rodinných či jiných vazeb takové skutečnosti nepředstavuje. Má-li žalobkyně v ČR přítele, jenž je žadatelem o mezinárodní ochranu, nejedná se dle městského soudu o případ hodný zvláštního zřetele ve smyslu § 14 zákona o azylu.

[13] Městský soud uzavřel, že žalovaný v souladu se zásadou materiální pravdy dostatečně zjistil skutkový stav, přičemž přihlédl ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, a uspokojivým způsobem své rozhodnutí odůvodnil, přijaté řešení také odpovídalo okolnostem daného případu; žalovaný postupoval v souladu se zákony a ostatními předpisy, opatřil si dostatečné podklady pro rozhodnutí a provedl důkazy, které byly potřebné ke zjištění stavu věci. Při zjišťování skutkového stavu vycházel žalovaný např. ze souhrnné informace Odboru azylové a migrační politiky MV o situaci na Ukrajině ze dne 22. 1. 2018, ze zprávy Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva ze dne 13. 6. 2017, ze zprávy ministerstva zahraničí Spojených států ze dne 3. 3. 2017 a z informací Ministerstva zahraničních věcí ČR ze dne 25. 7. 2016 a ze dne 3. 8. 2017. Tyto informace o zemi původu pocházejí dle názoru soudu z nezávislých zdrojů a jsou dostatečně objektivní. Shromážděné podklady jsou přílehlavé na poměry žalobkyně, např. zprávy o dodržování lidských práv poskytují dostatečnou odpověď na otázku, zda jsou na Ukrajině určité politické proudy pronásledovány pro své politické přesvědčení. Podkladům nelze podle městského soudu upřít ani aktuálnost, žalovaný se snažil zajistit údaje, jež by dobře vystihovaly poměry ke dni vydání žalobou napadeného rozhodnutí; více se zaměřil na aktuálnost podkladů, jež se vztahovaly k žalobkyní uvedeným důvodům. Podklady starší několika měsíců dílem pojednávaly o stabilnějších okolnostech, dílem v kontrastu s novými údaji ukazovaly dynamiku ukrajinských poměrů. Všemi shromážděnými podklady i z nich vyplývajícími okolnostmi se žalovaný ve svém rozhodnutí dostatečným způsobem objektivně zabýval a uspokojivě odůvodnil, proč se v případě žalobkyně nejedná o důvody pro udělení mezinárodní ochrany. Ukrajinská situace se v poslední době značně stabilizovala a nedocházelo k výraznějším změnám, žalobkyně mohla neaktuálnost informací namítat během seznámení se s podklady, avšak neučinila tak; ostatně v žalobě není uvedeno, k jakým podstatným změnám mělo dojít oproti datu vydání předmětných zpráv. Na rozdíl od žalobkyně považoval městský soud informaci odboru azylové a migrační politiky MV ze dne 22. 1. 2018 za relevantní a hodnověrnou, neboť jde o souhrnnou informaci, jež čerpá z mnoha relevantních zdrojů, na které řádně odkazuje a uvádí je v seznamu na konci dokumentu; žalovaný není původním zdrojem shromážděných informací, proto nelze akceptovat tvrzení o nedostatečné objektivitě a nezávislosti zprávy. Žalovaný se podle městského soudu nedopustil porušení § 2 odst. 1, § 3 (ve spojení s § 2 odst. 4), § 50 odst. 2, 3 a 4, § 52, § 68 odst. 3 ani jiných ustanovení správního řádu.

II.

Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[14] Žalobkyně (stěžovatelka) napadla rozsudek městského soudu kasační stížností, v níž namítá, že rozsudek je postaven na nesprávném právním posouzení a že je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů, neboť městský soud pouze převzal argumentaci žalovaného a bez dalšího jeho postup potvrdil. Rozhodnutí žalovaného je přitom podle stěžovatelky nedostatečně odůvodněno z hlediska jednotlivých důvodů pro

udělení azylu a doplňkové ochrany. Žalovaný dle názoru stěžovatelky nedostatečně zjistil skutkový stav pro svůj závěr, že v případě stěžovatelky nejsou splněny podmínky pro udělení žádné z forem mezinárodní ochrany. Vzhledem k aktuální životní situaci stěžovatelky se tento závěr nejvíce projevuje ve vztahu k neudělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu.

[15] V této souvislosti stěžovatelka uváděla, že byla v době podání kasační stížnosti v pokročilém stádiu těhotenství, přičemž předpokládaný termín porodu byl stanoven na 9. 8. 2019. Stěžovatelka se domnívala, že v této situaci se nejednalo pouze o její osobu, ale i o nenarozené dítě, přičemž poukázala na čl. 6 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, podle něhož má každý právo na život a lidský život je hoden ochrany již před narozením. Tuto skutečnost nemohla stěžovatelka uplatnit v žalobě, neboť v době podání žaloby dne 2. 8. 2018 ještě neexistovala. Stěžovatelka byla v době podání kasační stížnosti v péči Všeobecné fakultní nemocnice v Praze, pod stálým lékařským dozorem, a měla za to, že v jejím případě nastaly natolik závažné a výjimečné okolnosti, že by neudělení azylu z humanitárních důvodů bylo nehumánní. Stěžovatelka není schopna poskytnout svému dítěti ani sobě v zemi původu dostatečnou péči a zejména ani bezpečnost.

[16] Stěžovatelka tedy navrhla, aby Nejvyšší správní soud rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[17] Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti poukázal na to, že námitky stěžovatelky vůči rozhodnutí žalovaného zůstaly v obecné rovině, přičemž konkrétní pochybení žalovaného stěžovatelka nenamítá. Žalovaný je přesvědčen o tom, že reagoval na veškeré důvody žádosti o udělení mezinárodní ochrany podané stěžovatelkou, shromáždil k nim dostatečné podklady a své rozhodnutí též dostatečně odůvodnil.

[18] Pokud jde o tvrzené důvody pro udělení humanitárního azylu, pokládal žalovaný postup stěžovatelky za účelový. Stěžovatelka si musela být vědoma svého těhotenství již v řízení před městským soudem, přesto tuto skutečnost uplatnila až v doplnění kasační stížnosti. Žalovaný neshledal důvody pro udělení humanitárního azylu stěžovatelce, přičemž její těhotenství zohlednit nemohl, neboť otěhotněla až později. Navíc žalovaný nesouhlasil ani s tvrzením stěžovatelky, že by tato skutečnost bez dalšího představovala důvod hodný zvláštního zřetele, pro nějž by měl být stěžovatelce udělen humanitární azyl.

[19] Žalovaný odkázal na napadený rozsudek, s nímž se ztotožnil, na své rozhodnutí a na své vyjádření k žalobě. Na základě uvedeného žalovaný navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl jako nepřijatelnou, příp. aby ji jako nedůvodnou zamítl.

III.

Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[20] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku městského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatelka byla účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupena advokátkou (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

pokračování

[21] Nejvyšší správní soud se dále ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[22] Stěžovatelka v tomto případě namítá, byť v obecné rovině, zásadní pochybení městského soudu a žalovaného (zejména ve vztahu k nedostatečnému zjištění skutkového stavu ohledně možných důvodů pro udělení azylu či doplňkové ochrany a k nedostatečnému vypořádání se s těmito důvody), která by mohla mít dopad do jejího hmotně právního postavení a která navíc nelze z hlediska posouzení přijatelnosti kasační stížnosti *prima facie* vyloučit. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že kasační stížnost je přijatelná.

[23] Nejvyšší správní soud dále přistoupil k přezkoumání napadeného rozsudku městského soudu v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí městského soudu netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[24] Nejvyšší správní soud souhlasí s žalovaným, že kasační stížnost stěžovatelky (na rozdíl od žaloby, kterou jménem stěžovatelky podal jiný právní zástupce) zůstala, s výjimkou nově tvrzeného důvodu pro udělení humanitárního azylu, ve velmi obecné rovině, přesto musel Nejvyšší správní soud právě tyto obecné námitky shledat zčásti důvodnými, a to kvůli závažným deficitům, kterými trpí zejména rozhodnutí žalovaného v této věci.

[25] Soud ovšem neshledal rozsudek městského soudu nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů, jak namítala stěžovatelka, neboť městský soud se přezkoumatelným způsobem se stěžejními žalobními námitkami vypořádal a na rozdíl od žalovaného srozumitelně a v zásadě i konzistentně vysvětlil, proč je přesvědčen o tom, že azylový příběh stěžovatelky nezakládá důvod pro udělení mezinárodní ochrany. Šel v tomto ohledu dokonce tak daleko, že v mnohém nahradil absentující či zcela nedostatečné, případně nesprávné úvahy žalovaného, což by samo o sobě bylo možné akceptovat vzhledem k tomu, že městský soud byl povinen dostát povinnosti soudu prvního stupně dle čl. 46 odst. 3 směrnice 2013/32/EU o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (dále jen „procedurální směrnice“) provést úplné *ex nunc* posouzení skutkové i právní stránky věci, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany dle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají

nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“), za situace, kdy toto ustanovení procedurální směrnice nebylo řádně transponováno do vnitrostátního práva. Nejvyšší správní soud se však s některými z těchto závěrů městského soudu neztotožnil, případně shledal, že nemají dostatečnou oporu ve spisu, zejména v informacích o zemi původu, které k dané žádosti o udělení mezinárodní ochrany shromáždil žalovaný.

[26] Stěžovatelka v žalobě mj. namítala, že žalovanému přesně a srozumitelně popsala, čeho se při návratu do země původu obává. Její obavy lze podle jejího názoru hodnotit jako pronásledování na základě politického přesvědčení, stejně jako na základě politického přesvědčení jejího přítele. Žalovaný podle stěžovatelky nezjistil řádně skutkový stav věci, nemohl tedy přesvědčivě vyvrátit obavy stěžovatelky z tohoto pronásledování. Stěžovatelka nesouhlasila s názorem žalovaného, že její obava z trestního postihu za politické přesvědčení (lhostejno zda skutečně zastávané či stěžovatelce represivními složkami připisované na základě svědectví jiných), není azylově relevantním důvodem. Žalovaný podle stěžovatelky nemohl tuto obavu shodit ze stolu s argumentem, že stěžovatelka je povinna respektovat zákony své země, a pokud se v zemi původu dopustila protiprávního jednání, není to azylovým důvodem. Jestliže trestní právo určité země postihuje osoby na základě jejich politického přesvědčení, pak jsou tyto osoby podle stěžovatelky bezesporu z tohoto důvodu pronásledovány a svědčí jim právo na udělení azylu dle § 12 zákona o azylu. Opačný výklad by byl v kontextu azylového práva zcela absurdní, neboť by vedl k závěru, že jakýkoli důvod dle § 12 zákona o azylu by byl irelevantní, jestliže by v souvislosti s tímto důvodem žadatel naplnil skutkovou podstatu nějakého trestného činu v zemi původu. Právě trestní právo je podle stěžovatelky nejběžnějším prostředkem pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu.

[27] Podle stěžovatelky navíc žalovaný zcela nedostatečně a nepřezkoumatelně odůvodnil svůj závěr, že výpověď stěžovatelky je nevěrohodná. Žalovaný účelově překrucuje fakta, když se celý případ snaží postavit do roviny, že stěžovatelka žádá o ochranu před soukromými osobami, které ji křivě obvinily, což je zcela absurdní, neboť stěžovatelka jasně vyjádřila, že se cítí být pronásledována ze strany bezpečnostních složek. Stěžovatelka se nemohla bránit postupu bezpečnostních složek formálními prostředky, neboť by jí nebylo umožněno vycestovat ze země původu a podat žádost o udělení mezinárodní ochrany. Jak vyplývá z její výpovědi, toto jí bylo umožněno jen proto, že slíbila, že přiměje k návratu do země původu svého přítele, který pobýval v ČR a kterého SBU rovněž pronásleduje za jeho politickou činnost jako vedoucího odborů zapojených do antimajdanu. Dle stěžovatelky byla její výpověď konzistentní, věrohodná a pravdivá, přičemž žalovaný neunesl část důkazního břemene a jí tvrzené obavy z pronásledování ničím nevyvrátil, dokonce si ani neobstaral aktuální informace o zemi původu.

[28] Právě tyto, zcela konkrétně formulované žalobní námitky, které velmi trefně popisují základní nedostatky žalobou napadeného rozhodnutí, měl městský soud shledat důvodnými, namísto toho, aby žalobu zamítl.

[29] Z azylového příběhu stěžovatelky tak, jak ho popsala žalovanému, totiž zřetelně vyplynula otázka, zda stěžovatelka nemá ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu odůvodněný strach z pronásledování ze strany bezpečnostních složek země původu, konkrétně SBU a dále policie a prokuratury, z důvodu politických názorů spočívajících

pokračování

v sympatiích k bývalému režimu někdejšího prezidenta Janukovyče, příp. z „protiukrajinských“, resp. „proruských“ postojů, jejichž zastávání sice stěžovatelka odmítá, které jsou jí však dle její výpovědi na základě tvrzení třetích osob, příp. komunikace na sociálních sítích, uvedenými možnými původci pronásledování připisovány. V této souvislosti je nutné poznamenat, že žalovaný i městský soud pominuli důležité pravidlo obsažené v čl. 10 odst. 2 kvalifikační směrnice, podle něhož není důležité, zda žadatel skutečně má rasové, náboženské, národnostní, sociální nebo politické charakteristiky, které vedou k pronásledování, jestliže původce pronásledování tyto rysy žadateli připisuje (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008 - 67, publ. pod č. 1713/2008 Sb. NSS, všechna zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná též na www.nssoud.cz).

[30] Žalovaný již v rámci posouzení možných důvodů pro udělení ústavního azylu dle § 12 písm. a) zákona o azylu označil stěžovatelčinu výpověď za nevěrohodnou, aniž by jakkoli vysvětlil, na jakých skutečnostech, zjištěních, rozporech ve výpovědích stěžovatelky apod. tento svůj závěr založil. Nejvyšší správní soud připomíná, že závěr žalovaného o tom, že azylový příběh žadatele či jeho část jsou nevěrohodné, je podmíněn důsledným přezkoumáním hodnověrnosti této výpovědi, na což by se měl zaměřit pohovor s žadatelem a jeho výpověď by následně měla být řádně vyhodnocena dle obecně uznávaných indikátorů hodnověrnosti (věrohodnosti), jak jsou v podstatě shrnuty v čl. 4 odst. 5 kvalifikační směrnice (bohužel do českého práva opět netransponovaném). Mezi ně patří zejména vnitřní a vnější konzistentnost stěžovatelovy výpovědi, otázka, zda je tato výpověď dostatečně konkrétní, její plausibilita ve světle mimo jiné relevantních informací o zemi původu atd. (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 2. 2008, č. j. 1 Azs 18/2007 - 55, ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009 - 74, a ze dne 25. 6. 2015, č. j. 4 Azs 71/2015 - 54, publ. pod č. 3279/2015 Sb. NSS).

[31] Nic z toho ovšem žalovaný v napadeném rozhodnutí neučinil, a to za situace, kdy výše shrnutá výpověď stěžovatelky ve správním řízení působí, přinejmenším *prima facie*, hodnověrným dojmem, neboť obsahuje velmi konkrétní popis toho, jak ukrajinské orgány, zejména SBU, se stěžovatelkou jednaly a o co jim šlo, včetně řady detailů, jako například jmen konkrétních osob, zejména náčelníka oddělení SBU pro separatismus S. L., který ji měl pod hrozbou trestního stíhání donutit ke slibu spolupráce s SBU, jež měla spočívat ve vylákání jejího přítele O. S. zpět na Ukrajinu. Tato výpověď neobsahuje žádné zjevné logické ani jiné vnitřní rozpory, ani není zřejmé, že by měla být v rozporu s relevantními informacemi o zemi původu. Naopak, ačkoli si žalovaný neobstaral dostatečně adresné informace o zemi původu, jež by se zaměřily právě na činnost SBU, již jen z obecných informací, které žalovaný shromáždil a učinil součástí správního spisu, vyplývá, že právě SBU bývá velmi často obviňována, že se při své činnosti dopouští závažného porušování lidských práv (mučení, svévolných zatčení a věznění, únosů a násilných zmizení osob atd., viz např. informace ministerstva zahraničí Spojených států ze dne 3. 3. 2017, Ukrajina, Zpráva o dodržování lidských práv v roce 2016, s. 2, 4, 6, 8, 10-13, 17, 19, 21; informace Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva ze dne 13. 6. 2017, Zpráva o stavu lidských práv na Ukrajině v období od 16. 2. do 15. 5. 2017, body 7, 34, 35, 48-53, v bodu 52 je zmiňováno konkrétně svévolné věznění a špatné zacházení s vězni mj. ze strany příslušníků SBU v Záporoží, dále body 65, 86, 125; Výroční zpráva Amnesty International Ukrajina 2017 ze dne 22. 2. 2017, s. 2-3; informace Freedom House z ledna 2017, Svoboda ve světě 2017 – Ukrajina, s. 8, výroční zpráva Human Rights Watch z 12. 1. 2017, s. 1).

[32] V bodě 65 např. zmiňovaná informace Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva ze dne 13. 6. 2017 uvádí: „(...) OHCHR vyzpovídal dva muže, které SBU zadržela v dubnu 2015 na základě obvinění souvisejících s konfliktem. Jeden z nich byl zastaven na silnici neidentifikovanými ozbrojenými muži, byl spoután a byla mu nasazena kápě a byl přivezen do budovy SBU v Charkově. Byl vyslýchán a bylo mu přikázáno, aby se přiznal k tomu, že je členem „Charkovských partyzánů“. Byl kopnut do břicha a udeřen do hlavy. Jeden z příslušníků SBU chytl a kroutil genitáliemi oběti. Během těchto muk, která trvala přibližně hodinu, příslušníci SBU průběžně vyhrožovali jeho rodině. V jiném případě zadržela SBU jednoho muže v domě jeho kamaráda, kde byl nejprve bit do třísel a po té podroben výslechu. Příslušníci SBU mu nasadili na hlavu plynovou masku a uzavřeli trubici pro nádech a výdech, aby způsobili jeho dušení, a vyhrožovali mu dalším fyzickým násilím. Když příslušníci SBU vyhrožovali, že dají adresu jeho přítelkyně Pravému sektoru, a přitom řekli, že jeho členové jí „udělají cokoli“, oběť souhlasila, že bude „spolupracovat“ a vše podepsala. Obě oběti zůstávaly ke dni 15. května 2017 ve vazbě. Podobně byl jeden muž zatčen ve svém domově v lednu 2015 a odvezen na oddělení SBU ve Volnovaše, kde byl přivázan k radiátoru, bit a kopán do těla a hlavy, následkem čehož několikrát ztratil vědomí. Pachatelé jej přinutili podepsat „doznání“ a vyhrožovali mu, že znásilní jeho manželku, rozřezají ji na kusy a přinutí jej, aby je snědl.“

[33] Vedle holých, ničím nepodložených tvrzení žalovaného, podle nichž je výpověď stěžovatelky nevěrohodná, resp. že se jedná o „domnělá tvrzení stěžovatelky postavená na pocitech“ nebo „čistě účelově uvedenou její spekulaci, která nemá oporu v žádných objektivních skutečnostech“, žalovaný uvedl (obdobně jako městský soud), že zahájení trestního stíhání stěžovatelce oficiálně sděleno nebylo. Tato skutečnost však žádným způsobem nevyvrací, ba naopak spíše podporuje výpověď stěžovatelky, podle níž je na ni příslušná složka připravena a může být předána soudu (resp. orgánům činným v trestním řízení), pokud stěžovatelka nebude s SBU spolupracovat a nepřiměje svého přítele k návratu na Ukrajinu.

[34] Dále žalovaný, v rozporu se svým závěrem o nevěrohodnosti tvrzení stěžovatelky, zdůrazňuje, že pokud stěžovatelce hrozí trestní postih v souvislosti s organizováním tzv. antimajdanu, případně agitací na internetu, pak taková skutečnost nezakládá bez dalšího nárok na udělení mezinárodní ochrany, neboť každý je povinen respektovat zákony své země. Jak stěžovatelka důvodně poukazuje v žalobě, takové paušální konstatování samozřejmě ani v nejmenším nemůže obstát, neboť jistě je pravdou, že nikdo nemůže žádat o mezinárodní ochranu za to, že mu hrozí trestní postih za spáchání obecně kriminálních činů, pokud nečelí v této souvislosti hrozbě špatného zacházení, na straně druhé kriminalizace legitimního uplatňování občanských a politických práv a svobod, jako je svoboda projevu, shromažďování, sdružování atd. je jednou ze základních metod pronásledování osob s odlišným politickým názorem v podstatě ve všech totalitních či autoritářských režimech (bývalé Československo nevyjímaje). Byť lze jistě souhlasit s tím, že současná Ukrajina, po pádu režimu bývalého prezidenta Janukovyče, je převážně demokratickou zemí, výše zmiňované informace o zemi původu uvádějí řadu přetrvávajících nedemokratických prvků a nedostatků při uplatňování zásad demokratického právního státu, mezi něž patří mj. i časté represe vůči osobám, jež jsou, často i neprávem, označovány jakožto nositelé protiukrajinských, resp. proruských postojů a nálepkovány jakožto separatisté či teroristé. Ukrajinské orgány mají jistě legitimní právo postupovat i prostředky trestního práva vůči těm, kdo skutečně svým jednáním ohrožují suverenitu či územní celistvost Ukrajiny, trestní represe by však neměla zasahovat ty, kdo se omezují na svobodné vyjádření svého názoru, byť třeba vůči stávající

pokračování

ukrajinské vládě kritickému, případně realizují svá další občanská a politická práva a svobody, jako je svoboda shromažďování či sdružování. Tím méně pak je přípustné, aby hrozba takového trestního stíhání byla zneužívána bezpečnostními složkami státu k nátlaku a vydírání za účelem donucení takové osoby ke spolupráci spočívající v podílení se na porušování základních práv dalších osob.

[35] Nejvyšší správní soud v této souvislosti připomíná, že jedněmi z typických příkladů pronásledování uvedených v demonstrativním výčtu dle čl. 9 odst. 2 kvalifikační směrnice (českým zákonodárcem opět ponechaného zcela bez povšimnutí) jsou pod písmeny b) a c) „*právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem*“, resp. „*nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání*“. Žalovaný přitom nezjišťoval, z jakých trestných činů by stěžovatelka na základě svého skutečného či jí připisovaného jednání spočívajícího v údajné účasti na organizaci tzv. antimajdanu, tedy demonstrací na podporu tehdejšího prezidenta Janukovyče na konci roku 2013, příp. v projevech na sociálních sítích mohla být obviněna, ani neposuzoval, zda by takové trestní stíhání bylo možné hodnotit z pohledu základních zásad demokratického právního státu jako legitimní, či zda by ho naopak bylo třeba považovat za pronásledování stěžovatelky z důvodu politických názorů ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu, příp., ve vztahu ke stěžovatelčiným skutečným aktivitám, i za pronásledování pro uplatňování politických práv a svobod ve smyslu § 12 písm. a) zákona o azylu. Pokud městský soud v této souvislosti uvádí, že ve výše zmiňovaných informacích o zemi původu obsažených ve správním spisu se naopak objevuje kritika ukrajinských státních orgánů, že nedostatečně vyšetřují a stíhají trestné činy, jež souvisí s majdanskými událostmi, musí Nejvyšší správní soud zdůraznit, že tato kritika se omezuje pouze na nedostatečné či pomalé vyšetřování a trestní stíhání násilných činů, jejichž důsledkem bylo zranění či zabití demonstrantů během tzv. euromajdanu v Kyjevě v únoru roku 2014, žádná z těchto zpráv však nepožaduje, aby byli lidé vyšetřováni nebo dokonce trestně stíháni pouze v souvislosti s tím, že se účastnili nenásilných demonstrací či se podíleli na jejich organizaci, byť by se jednalo o akce na podporu dosavadního režimu, který byl následně v souvislosti s uvedenými událostmi svržen.

[36] Dále pak stěžovatelka v žalobě důvodně brojí proti zcela absurdnímu závěru žalovaného, podle něhož jsou vlastně důvodem žádosti stěžovatelky o udělení mezinárodní ochrany křivá nařčení ze strany soukromých osob, přičemž stěžovatelka nehledala ochranu před jejich jednáním u ukrajinských orgánů. Výpověď stěžovatelky se ovšem zcela jednoznačně zakládá na jejích obavách z pronásledování, příp. působení vážné újmy ze strany státních složek země původu, konkrétně SBU, příp. policie a prokuratury, byť by tyto orgány ke svému nátlaku na stěžovatelku využily či zneužily výpovědi třetích osob. Městský soud zjevně tento zcela chybný závěr žalovaného o nestátních původcích pronásledování či vážné újmy nesídlí, nicméně i on sám zdůrazňuje, že se stěžovatelka nepokusila řešit svou situaci v zemi původu.

[37] Ovšem pokud by skutečně žalovaný i městský soud byli přesvědčeni o tom, že pro stěžovatelku existovala účinná ochrana vůči nátlaku ze strany tak mocné a vlivné státní struktury, jakou je daná tajná služba, museli by tuto možnost ve svých rozhodnutích nejen podrobně popsat, ale též doložit konkrétními informacemi o zemi původu, které by prokazovaly, že se jedná skutečně o reálnou možnost domoci se ochrany svých práv vnitrostátním prostředky. Nic takového ovšem z rozhodnutí žalovaného ani městského

soudu nevyplývá, žalovaný v tomto ohledu v řadě svých rozhodnutí odkazoval pouze na nanejvýš stručnou informaci MZV ČR, podle níž lze podat stížnost na postup policejních složek u prokuratury, případně u útvaru vnitřní kontroly konkrétního policejního okrsku. Tato věta ovšem o tom, zda na Ukrajině skutečně existují fungující mechanismy vnitrostátní ochrany proti policejní zvlí, resp. zneužití pravomoci ze strany dalších bezpečnostních složek, neříká v podstatě nic. V informaci ze dne 25. 7. 2016, č. j. 107283/2016-LPTP, která je obsažena ve správním spisu, Ministerstvo zahraničních věcí tuto svoji odpověď „rozhojnilo“ na jeden odstavec: *„Podat stížnost proti postupu příslušníků policejních orgánů či jiných orgánů státní moci bylo možné vždy, problém byl, že se tím orgány nezabývaly. Na popsané situaci se v zásadě nic nezměnilo. Stížnost proti postupu policejních složek lze podat u prokuratury, popřípadě u útvaru vnitřní kontroly konkrétního policejního okrsku (závisí na míře závažnosti přestupku/trestného činu). Pokud strana, která podává stížnost, není aktivní (tj. nezajímá se osobně o průběh vyšetřování/šetření), může se prošetření významně protáhnout. Stížnost se podává u okresního nebo oblastního oddělení ministerstva vnitra či k soudu. Stejně tak se podávají stížnosti proti konání jiných orgánů státní moci. Velkým problémem je ale soudní systém, který na Ukrajině není nezávislý (bez ohledu na procesy jeho deklarovaného očišťování).“*

[38] Tato charakteristika, bez ohledu na její přetrvávající stručnost a obecnost, již ani zdaleka nevyznívá tak jednoznačně, že by ukrajinský právní řád každému, kdo se cítí být poškozen protiprávním jednáním policie či jiných bezpečnostních složek, nabízel účinné prostředky vnitrostátní ochrany, přesto s ní takto žalovaný, zcela v rozporu s jejím obsahem, na straně 7 žalobou napadeného rozhodnutí pracuje. Ovšem z řady dalších, výše uvedených informací o zemi původu vyplývá – a zejména právě, pokud jde o nezákonné jednání příslušníků SBU - opak. Na řadě míst se totiž v těchto zprávách uvádí, že ukrajinské orgány, včetně samotné SBU, jen velmi neochotně a nedostatečně (pokud vůbec) vyšetřují často velmi závažná obvinění vznesená vůči příslušníkům této tajné služby (a dalších bezpečnostních složek) ze svévolného věznění, mučení či dokonce zabíjení vězněných osob.

[39] Např. zmiňovaná informace ministerstva zahraničí Spojených států ze dne 3. 3. 2017, podle níž je SBU podřízena přímo prezidentovi republiky, k tomu na straně 7 uvádí, že *„[c]ivilní úřady zpravidla udržovaly kontrolu na agenturami pověřenými vymáháním zákonnosti, k trestání případů zneužití pravomoci ze strany bezpečnostních sil však přistupovaly jen málokdy“*. Zpráva dále konstatuje následující: *„Beztrestnost porušování práv, kterých se orgány dozorující nad výkonem práva dopouštěly, zůstávala nadále velkým problémem, na kterých ve svých zprávách často upozorňovala HRMMU a jiné skupiny pro lidská práva. HRMMU ve své zářijové zprávě přičítala tento problém „tlaku na soudnictví, [a] neschopnosti a neochotě Úřadu generálního prokurátora a Úřadu vojenského prokurátora případy porušování práv vyšetřit“*. HRMMU rovněž poznamenala, že *„úřady nebyly ochotné vyšetřovat nepodložená tvrzení o mučení, zejména když oběti byly zadrženy z důvodu národní bezpečnosti nebo byly považovány za sympatizanty separatistů“*. Obdobně výše citovaná informace Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva ze dne 13. 6. 2017 v bodě 84 konstatuje: *„Zároveň ukrajinské orgány pověřené vynucováním dodržování zákonů a bezpečnostních složky často popírají stížnosti zadržovaných osob na porušení lidských práv a označují tyto stížnosti za taktiku obhajoby, což může přispívat k systémovému selhání, které má za následek, že tyto stížnosti nejsou řádně vyšetřovány. Takovýto postoj do velké míry přispíval*

pokračování

k nedůvěře obětí ve státní mechanismy pro nápravu a odškodnění, což je vedlo k tomu, že tyto stížnosti nepodávaly.“

[40] Dále pak žalovaný na podporu svého závěru o neudělení azylu dle § 12 zákona o azylu uvedl, že stěžovatelka požádala o udělení mezinárodní ochrany až v lednu 2018, byť na území ČR pobývala již od začátku listopadu 2017. To by jistě za jiných okolností mohl být důvod snižující hodnověrnost žádosti stěžovatelky, avšak dobu dvou až tří měsíců nelze v daném případě považovat za zcela nepřiměřené zdržení při podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Z výpovědi stěžovatelky vyplynulo, že si po příjezdu do ČR nebyla jistá, jak se má zachovat, tedy za má postupovat dle instrukcí SBU, či nikoliv. Teprve právě její přítel ji přesvědčil, aby požádala o mezinárodní ochranu. Nejvyšší správní soud má za to, že uvedené zdržení v podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany výpověď stěžovatelky, která jinak doposud nebyla žalovaným žádným způsobem zpochybněna, samo sobě nediskvalifikuje. Věci stěžovatelky by jistě prospělo, pokud by byla schopna příslušnou listinou doložit, že proti ní bylo zahájeno trestní stíhání. Jde-li ovšem o hrozbu, která dosud nebyla naplněna, kterou však státní orgány používají jako prostředek nátlaku vůči stěžovateli, jak uvedla, pak takovou možností předložení listinných důkazů stěžovatelka patrně nedisponuje. Byť stěžovatelka při seznámení se s podklady rozhodnutí ve správním řízení avizovala, že předloží informace ohledně své situace na Ukrajině, což následně neučinila, není zřejmé, že by se takto chystala písemně doložit právě vedení trestního stíhání proti ní.

[41] Nejvyšší správní soud uzavírá, že žalovaný skutečně neshromáždil dostatečné informace o zemi původu k posouzení žádosti stěžovatelky zejména z hlediska možných důvodů pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu, a ty, které shromáždil, z tohoto hlediska nedostatečně a nesprávně vyhodnotil, přičemž pro tyto důvodně vytýkané vady měl městský soud rozhodnutí žalovaného zrušit. Kasační stížnost stěžovatelky je v tomto rozsahu důvodná.

[42] Pouze pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že azylově relevantní důvod pronásledování, který v tomto případě zejména přichází v úvahu, tedy zastávání politických názorů, pojímá kvalifikační směrnice velmi široce, když v čl. 10 odst. 1 písm. e) uvádí, že „*pojmem politických názorů zahrnuje zejména zastávání názorů, myšlenek nebo přesvědčení ohledně potenciálních původců pronásledování uvedených v čl. 6 a jejich politik nebo postupů, bez ohledu na to, zda žadatel podle dotýčných názorů, myšlenek nebo přesvědčení jednal*“, přičemž zároveň platí, co již bylo konstatováno, tedy že dle čl. 10 odst. 2 kvalifikační směrnice při posuzování otázky, zda žadatel má odůvodněnou obavu z pronásledování, není důležité, zda žadatel skutečně má mj. politické charakteristické rysy, které vedou k pronásledování, jestliže původce pronásledování tyto rysy žadateli připisuje. Pokud by i přesto žalovaný dospěl k závěru, že v daném případě újma, která stěžovateli dle její výpovědi hrozí, nemá ve smyslu čl. 9 odst. 3 kvalifikační směrnice souvislost (tj., že chybí kauzální nexus) s jejími skutečnými či jí připisovanými politickými názory ani s jinými azylově relevantními důvody pronásledování taxativně vymezenými v § 12 zákona o azylu, resp. v čl. 10 odst. 1 kvalifikační směrnice, byl by povinen se dále vypořádat s otázkou, zda stěžovatelce nehrozí v případě jejího návratu do země původu z důvodu nesplnění „slibu“, který na ní dle její výpovědi vynutila SBU a jehož splnění se měla domáhat i vůči matce stěžovatelky, vážná újma dle § 14a odst. 1 a 2 písm. a) nebo b)

zákona o azylu [čl. 15 písm. a) a b) kvalifikační směrnice], což žalovaný dosud rovněž dostatečným ani přezkoumatelným způsobem neučinil.

[43] Námitku stěžovatelky, podle níž měl být stěžovatelce udělen humanitární azyl z důvodu jejího těhotenství a narození dítěte, k čemuž však došlo až po vydání žalobou napadeného rozhodnutí, Nejvyšší správní soud naopak důvodnou neshledal. Humanitární azyl dle § 14 zákona o azylu je výlučně vnitrostátním institutem, neplatí zde tedy povinnost soudu prvního stupně dle zmiňovaného čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice provést úplné *ex nunc* posouzení skutkové i právní stránky věci. I kdyby tedy stěžovatelka uplatnila uvedenou skutečnost v řízení před městským soudem (což neučinila), nemohl by ji městský soud ve vztahu k možným důvodům udělení humanitárního azylu zohlednit, neboť v tomto ohledu byl povinen dle § 75 odst. 1 s. ř. s. vycházet ze skutkového stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Pro Nejvyšší správní soud pak uvedená skutečnost představuje skutkové novum, které stěžovatelka uplatnila až po vydání napadeného rozhodnutí městského soudu, a Nejvyšší správní soud tudíž k němu ve smyslu § 109 odst. 5 s. ř. s. nemohl přihlížet. To však nebrání žalovanému, aby uvedenou skutečnost zohlednil při posuzování možných důvodů pro udělení jednotlivých typů mezinárodní ochrany v dalším řízení.

IV.

Závěr a náklady řízení

[44] Ve výše uvedeném rozsahu tedy Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou a v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadený rozsudek městského soudu. Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského (městského) soudu, a pokud již v řízení před krajským (městským) soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského (městského) soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. V dané věci by městský soud v souladu s vysloveným závazným právním názorem neměl jinou možnost, vzhledem ke zjištěným vadám správního rozhodnutí, než zrušit rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátit k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. rozhodl tak, že sám rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný postupovat podle závazného právního názoru vysloveného v rozsudku Nejvyššího správního soudu.

[45] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským (městským) soudem. Stěžovatelka měla ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. jí tedy přísluší vůči neúspěšnému žalovanému právo na náhradu nákladů řízení.

[46] Stěžovatelka byla ve smyslu § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v relevantním znění, osvobozena od placení soudního poplatku v řízení o žalobě i o kasační stížnosti. Stěžovatelka však vynaložila náklady na své zastoupení, neboť byla v řízení před městským soudem zastoupena advokátem Mgr. Petrem Václavkem a před Nejvyšším správním soudem advokátkou JUDr. Irenou Strakovou, náleží jí tedy náhrada nákladů spojených s těmito zastoupeními; pro určení její výše se použije v souladu

pokračování

s § 35 odst. 2 s. ř. s. vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif).

[47] V řízení o žalobě byly advokátem učiněny tři úkony právní služby, jimiž jsou příprava a převzetí zastoupení, podání soudu ve věci samé (žaloba) a účast na jednání soudu [§ 11 odst. 1 písm. a), d) a g) advokátního tarifu]. Náklady na odměnu za jeden úkon tedy činí 3100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5 advokátního tarifu], k čemuž je třeba připočíst paušální náhradu hotových výdajů (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu) ve výši 300 Kč, což činí dohromady za řízení před městským soudem 10 200 Kč (3 x 3100 Kč + 3 x 300 Kč), a dále částku odpovídající DPH ve výši 21 %, celkem tedy náhrada nákladů řízení o žalobě činí 12 342 Kč.

[48] Dále stěžovatelce přísluší vůči žalovanému náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti před Nejvyšším správním soudem, která spočívá v částce odpovídající odměně a paušální náhradě hotových výdajů advokátky za jeden úkon právní služby, tj. podání kasační stížnosti [§ 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. d) a § 13 odst. 4 advokátního tarifu]. Náklady vynaložené stěžovatelkou na její právní zastoupení v řízení před Nejvyšším správním soudem tak činí 3400 Kč. Nejvyšší správní soud nepřiznal stěžovatelce náhradu nákladů odpovídající odměně a paušální náhradě hotových výdajů nově zvolené advokátky za převzetí zastoupení v řízení o kasační stížnosti, neboť změnu v osobě právního zástupce oproti řízení před městským soudem Nejvyšší správní soud nepovažuje za důvodně vynaložený náklad, zvláště pak v tomto případě při srovnání kvality žaloby a kasační stížnosti.

[49] Celkem tedy přiznal Nejvyšší správní soud stěžovatelce na náhradě nákladů řízení částku 15 742 Kč, kterou je žalovaný povinen zaplatit stěžovatelce k rukám její právní zástupkyně v přiměřené lhůtě stanovené ve výroku tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 12. dubna 2021

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu